

Sestrinski glasnik – 90 godina izdavačke tradicije

Nursing Journal – 90 years of publishing tradition

Sanda Franković

Škola za medicinske sestre Mlinarska, Mlinarska 34, 10 000 Zagreb, Hrvatska

Received November 17th 2021;

Accepted November 22nd 2021;

Ključne riječi: Sestrinski vjesnik • Sestrinska riječ • Sestrinski glasnik • Hrvatska udruga medicinskih sestara

Kratki naslov: Sestrinski glasnik

Keywords: Nursing Journal

Running head: Nursing Journal

Autor za korespondenciju/ Corresponding author: Sanda Franković, *bacc. med. techn., profesor sociologije, Škola za medicinske sestre Mlinarska, Mlinarska 34, 10 000 Zagreb, Hrvatska e-mail: sfrankovic@gmail.com*

Ove godine obilježavamo nekoliko događaja koji su bitno odredili hrvatsku povijest. Tako je prije 500 godina tiskana *Judita*, djelo Marka Marulića; 350. obljetnica je pogibije Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana te je prošlo 50 godina od početka hrvatskog proljeća.

Iako u historiografiji skromno obrađen, prije sto godina zbio se još jedan iznimno značajan događaj – osnutak Škole za sestre pomoćnice u Zagrebu 1921. godine koji je označio početak profesionalizacije sestrištva u Hrvatskoj [1].

Medicinske sestre zagrebačke škole u godinama između dvaju ratova bile su kreatori aktivnosti koje će oblikovati jednu novu profesiju i priskrbiti joj prepoznatljivost u javnosti. U istoj je školi samo šest godina kasnije osnovana *Organizacija diplomiranih sestara Škole za sestre u Zagrebu* čiji je nasljednik današnja Hrvatska udruga medicinskih sestara (HUMS). Sestre su vjerojatno od samog osnutka svojeg društva vodile raspravu o nužnosti pokretanja stručnog glasila, ali taj je pothvat iziskivao znatna sredstva i velik osobni trud [2].

Na taj će se zahtjevni pothvat odvažiti zagrebačke sestre pa tako u prosincu 1932. godine izdaju prvi časopis na području tadašnje države naziva *Vjesnik Sekcije za Savsku banovinu Jugoslavenskoga društva diplomiranih sestara pomoćnica* [1, 3].

Izašao je samo jedan broj *Vjesnika* i ne postoje podaci tko je bio urednik tog broja. Sljedeće godine časopis mijenja naziv u *Sestrinska riječ* i kao takav izlazi do 1940. godine. *Sestrinska riječ* tiskana je u tiskari Škole narodnog zdravlja u Zagrebu, a urednica časopisa u svim godinama njegova izlazenja bila je Lujza Janović Wagner [2].

Turbulentni događaji početkom II. svjetskog rata na dvije će godine prekinuti izdavačku djelatnost da bi 1942. godine ponovno počeo izlaziti *Sestrinski vjesnik*. Časopis je izlazio pune tri godine počevši s brojem siječanj – veljača 1942. te

This year we are celebrating several events that have significantly determined Croatian history. Thus, 500 years ago, *Judita*, the work of Marko Marulić was published; it is the 350th anniversary of the deaths of Petar Zrinski and Fran Krsto Frankopan, and 50 years have passed since the beginning of the Croatian Spring.

Although modestly covered in historiography, one hundred years ago another significant event took place – the founding of the School for Nurses in Zagreb in 1921, which marked the beginning of the professionalization of nursing in Croatia [1].

In the years between the two wars, the nurses of the Zagreb school were the creators of activities that shaped a new profession and made it recognizable to the public. Only six years later, the *Graduate Nursing Organization of the School of Nursing in Zagreb* was founded in the same school, and its successor is today's Croatian Nurses Association (CNA). The nurses have probably been debating the need to start a professional journal since the very beginning of their society, but this endeavor required considerable resources and great personal effort [2].

The Zagreb nurses dared to undertake this demanding task, so in December 1932 they published the first journal in the former state called *Journal of Section for the Savska Banovina of the Yugoslav Association of Graduate Nurses (Vjesnik Sekcije za Savsku banovinu Jugoslavenskoga društva diplomiranih sestara pomoćnica)* [1, 3].

Only one issue of the above mentioned Journal was published, and there is no information about the editor of that issue. The following year, the journal changed its name to *Nurse's Word (Sestrinska riječ)* and was published until 1940. The Nurse's word was printed in the printing house of the School of Public Health in Zagreb, and the editor of the magazine in all the years of its publication was Lujza Janović Wagner [2].

zaključno s brojem listopad – studeni – prosinac 1944. godine. Urednice su bile Marija Weigand i Anica Kačević [4].

Nakon završetka rata, Udruga se suočava s nizom problema i nailazi na nerazumijevanje tadašnjih političkih struktura te svoje glasilo nastavlja izdavati 1953. godine pod nazivom *Vjesnik Društva diplomiranih sestara*. Do promjene naziva u *Vjesnik medicinskih sestara* dolazi 1955. i časopis kontinuirano izlazi do 1961. godine. U tom su razdoblju urednice časopisa bile Ana Fajdić, Neta Dumenčić i Anđelka Živanović.

Nakon prekida izlaženja od osam godina, 1969. časopis izlazi pod nazivom *Vjesnik medicinskih sestara i medicinskih tehničara SR Hrvatske* i izlazi do 1989. godine. U tom su razdoblju urednice bile Ankica Pišpek, Milka Rogić, Rozika Čuka i Mirjana Longhino.

Vrijedno je spomenuti da je u vrijeme kada je urednica bila Mirjana Longhino (1987. – 1989.) osigurano da prispjeli članci prolaze slijepu recenziju. Svaki je članak imao sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku te je bio strukturiran prema podnaslovima: uvod, ciljevi rada, metode rada, rezultati, rasprava i zaključak. Na kraju članka bila je navedena citirana literatura [5].

Izlaženje časopisa prekida se za vrijeme Domovinskog rata pa časopis nastavlja izlaziti 1995. godine pod nazivom *Sestrinski glasnik*. U razdoblju do 2010. godine urednici su: Dragica Šimunec, Marija Orlić Šumić (2003; 4), Davor Zec (2004.) i Dubravka Matijašić Bodalec (2005. – 2010.).

Časopis u prvih pet godina ne nastavlja uređivačku politiku *Vjesnika medicinskih sestara i medicinskih tehničara SR Hrvatske*, već objavljuje sažetke sa sastanaka podružnica Hrvatske udruge medicinskih sestara i izvješća sa simpozija, stručnih skupova i konferencija o sestrinstvu u Republici Hrvatskoj te s međunarodnih skupova.

U prvih pet godina (1995. – 1999.) objavljeno je 36 svezaka i 462 članka. U tom vremenskom razdoblju nijedan objavljen članak ne može se svrstati u kategoriju stručnog i/ili znanstvenog članka. Tijekom petogodišnjeg razdoblja, i to od 2000. do 2004. godine, izašla su 24 sveska te je objavljeno 637 članaka. U spomenutom razdoblju od 637 objavljenih članaka, 134 članka kategorizirana su kao stručni i/ili znanstveni članci. Od 2005. godine do 2010. godine izašla su 22 sveska (od toga dva dvobroja) i objavljeno je 360 članaka. Kao stručni i/ili znanstveni članci kategorizirana su 104 članka [6].

Višnja Vičić-Hudorović bila je glavna urednica časopisa od 2011. do 2020. godine. U tom je razdoblju objavljeno 435 članaka, od kojih je 10 objavljeno na engleskom jeziku. U navedenom razdoblju *Sestrinski glasnik* manjim dijelom ostaje službeno glasilo Hrvatske udruge medicinskih sestara, a dominantno postaje stručni i znanstveni časopis [7].

U nadolazećoj godini obilježava se 95 godina od osnutka profesionalne Udruge čiji je nasljednik Hrvatska udruga medicinskih sestara, te 90 godina od početka izlaženja stručnog glasila koje je uz kraće prekide održao svoj kontinuitet do *Sestrinskog glasnika*.

Posljednji broj *Sestrinskog glasnika* za ovu godinu tematski je posvećen povijesti hrvatskog sestrinstva u sklopu nasto-

Turbulent events at the beginning World War II stopped publishing for two years, and in 1942 *Nursing gazette (Sestrinski vjesnik)* was again published. The journal was published for three years, starting with the issue of January-February 1942 and ending with the issue of October-November-December 1944. The editors were Marija Weigand and Anica Kačević [4].

After the end of the war, the Association faced several problems and encountered a lack of understanding of the political structures of the time, and continued to publish its journal in 1953 under the name *Journal of the Graduate Nurses Society (Vjesnik Društva diplomiranih sestara)*. The name was changed to the *Journal of Nurses (Vjesnik medicinskih sestara)* in 1955, and the journal was published continuously until 1961. In that period, the editors of the magazine were Ana Fajdić, Neta Dumenčić and Anđelka Živanović.

After a break of eight years, in 1969, the journal was published as *Journal of Nurses of the SR Croatia (Vjesnik medicinskih sestara i medicinskih tehničara SR Hrvatske)* and will be published until 1989. In that period, the editors were Ankica Pišpek, Milka Rogić, Rozika Čuka and Mirjana Longhino.

It is worth mentioning that, when the editor was Mirjana Longhino (1987-1989), it was ensured that the received papers passed a single-blind peer review. Each paper had a summary in Croatian and English and was structured according to the subheadings: introduction, objectives, methods of work, results, discussion and conclusion. At the end of the article, the cited literature was listed [5].

The journal publication was discontinued during the Homeland War, so the magazine continued to be published in 1995 by the name *Nursing Journal (Sestrinski glasnik)*. In the period up to 2010, the editors were: Dragica Šimunec, Marija Orlić Šumić (2003; 4), Davor Zec (2004) and Dubravka Matijašić Bodalec (2005-2010).

In the first five years, the journal did not continue the editorial policy of the *Journal of Nurses of the SR Croatia* but published abstracts from meetings of the Croatian Nurses Association and reports from symposia and conferences on nursing in Croatia and international conferences.

In the first five years (1995-1999), 36 volumes and 462 articles were published. During this period, no published article can be classified as a professional and/or scientific article. Over the next five years, from 2000 to 2004, 24 volumes and 637 articles were published. In this period, out of 637 published articles, 134 articles were categorized as professional or scientific articles. From 2005 to 2010, 22 volumes (two of them are double issues) and 360 articles were published. A total of 104 articles are categorized as professional or scientific articles [6].

Višnja Vičić-Hudorović was the editor-in-chief of the *Nursing Journal* from 2011 to 2020. In that period, 435 articles were published, and 10 of them were in English. In this period, the *Nursing Journal*, to a lesser extent, remains the official magazine of the Croatian Nurses Association, and predominantly becomes a professional and scientific journal [7].

Next year we will celebrate the 95th anniversary of the founding of the professional Association, whose successor is the Croatian Nurses Association, and the 90th anniversary of the publication of the professional journal, which, with

janja da se senzibilizira medicinske sestre za proučavanje povijesnih sadržaja i potakne opsežnije uključivanje tema iz povijesti sestrištva u nastavu na svim razinama obrazovanja.

Naše se nastojanje vodi idejom da se praktična vrijednost poznavanja povijesti sestrištva općenito, ali i na nacionalnoj razini, ogleda u barem četiri elementa: *profesionalnoj socijalizaciji, profesionalnoj valorizaciji, prepoznatljivosti u javnosti i prepoznatljivosti u znanstvenoj zajednici*. Nadalje, sadržaji nacionalne povijesti sestrištva doprinose: izgradnji profesionalnog identiteta koji se temelji na pozitivnim uzorima; osvjetljavanju bitnih i istinskih doprinosa u sestrištvu; umanjivanju pripisanih autoriteta isključivo po principu hijerarhije ili određenih funkcija te razvijanju ponosa i opredijeljenosti za predani rad. Iako hrvatske medicinske sestre prate promjene i napredak svjetskog sestrištva, njihov je rad istodobno odraz kulture i povijesne baštine vlastitog naroda. Ta specifičnost pruža jedinstvenu perspektivu o kulturnoj sredini u kojoj sestrištvo djeluje. Nacionalna je povijest sestrištva bitna i zato što sudionici određenog društva osobno poznaju i žive određeni kulturni obrazac te im je on u tom kontekstu blizak i razumljiv. Ujedno prepoznaju specifičnosti razvoja i kritički se mogu osvrnuti upravo na vlastiti razvoj koji u sestrištvu, iako prati određene globalne koncepte, ima specifičnosti u svakoj zajednici. Iz toga proizlazi mogućnost još jedne pozicije propitivanja problematika koje tada nisu globalne, već lokalne, uvažavajući potrebe određenog društva [8].

Objavljivanje stručnog časopisa na jeziku koji govori relativno mala skupina ljudi u današnje vrijeme ima svoje nedostatke u smislu vidljivosti u međunarodnim citatnim bazama. Sestrinski je glasnik jedini stručno-znanstveni časopis u Hrvatskoj iz područja sestrištva na materinskom jeziku vidljiv u bazama Crossref i EBSCO. Svoju međunarodnu vidljivost pokušava povećati objavljivanjem dvojezičnih članaka.

Hrvatska udruga medicinskih sestara, čiji je Sestrinski glasnik službeno glasilo, smatra da ima obavezu pridonijeti očuvanju lingvističke raznolikosti kao jednom od najvećih bogatstava koje nam je prošlost ostavila. Objavljivanjem Sestrinskog glasnika na materinskom jeziku pridružuje se nastojanjima UNESCO-a u očuvanju lingvističke raznovrsnosti i omogućava medicinskim sestrama u Hrvatskoj da razvijaju i propituju stručnu terminologiju na vlastitom jeziku.

Nema sukoba interesa

Literatura

- [1] Hofgräff D, Franković S. Osnutak škole za sestre pomoćnice: učenice mlade, zdrave i neporočne. Arhivski vjesnik. 2017; 60: 165–84.
- [2] Franković S, Abou Aldan D, Ostojčić N. Početak profesionalnog udruživanja medicinskih sestara u Republici Hrvatskoj. Sestrinski glasnik 2020; (1) 25: 12–6.
- [3] Dugac Ž. O sestrama, siromašnima i bolesnima – Slike socijalne i zdravstvene povijesti međuratnog Zagreba. Zagreb: Srednja Europa; 2015.
- [4] Franković S, Čuljak M. Sestrinski vjestnik: glasilo Društva diplomiranih sestara Nezavisne Države Hrvatske, 1942. – 1944. u pripremi za objavu

short interruptions, maintained its continuity to the Nursing Journal.

The latest issue of the Nursing Journal for this year is thematically dedicated to the history of Croatian nursing as part of efforts to sensitize nurses to study historical content and encourage more extensive inclusion of topics in the history of nursing in teaching at all levels of education.

Our effort is guided by the idea that the practical value of knowing the history of the nursing profession in general and at the national level is reflected in at least four elements: professional socialization, professional valorization, public recognition, and recognition in the scientific community. Furthermore, the contents of the national history of nursing contribute to: building a professional identity based on positive role models, highlighting important and true contributions in nursing, diminishing the attributed authorities solely on the principle of hierarchy or certain functions, and developing pride and commitment to dedicated work. Although Croatian nurses monitor the changes and progress of world nursing, their work is also a reflection of the culture and historical heritage of their nation. This specificity provides a unique perspective on the cultural environment in which nursing operates. The national history of nursing is also important because the participants of a certain society personally know and live a specified cultural pattern that is close and understandable to them in that context. At the same time, they recognize the specifics of development and can critically look at their progress. Although it follows certain global concepts, nursing has specifics in each community. Hence the possibility of another position of questioning issues that were not global but local, taking into account the needs of a particular society [8].

Publishing a professional journal in a language spoken by a relatively small group of people nowadays has its drawbacks in terms of visibility in international citation databases. The Nursing Journal is the only professional-scientific mother tongue journal in Croatia in nursing, visible in the Crossref and EBSCO databases. It seeks to increase its international visibility by publishing bilingual articles.

The Croatian Nurses Association, whose Nursing Journal is the official journal, believes that it is obligated to contribute to the preservation of linguistic diversity as one of the greatest treasures left to us by the past. By publishing the Nursing Journal in the mother tongue, it joins UNESCO's efforts to preserve linguistic diversity and enables nurses in Croatia to develop and question professional terminology in their language.

Author declares no conflict of interest

- [5] Lučić A, Mirjana Longhino II. dio. Sestrinski glasnik 2010; 15 (1-2): 41–3.
- [6] Vičić Hudorović V, Zidarić M. Sestrinski glasnik – Nov pristup znanjima sestrištva specijalnosti. Sestrinski glasnik 2012; 17 (2): 69–73.
- [7] Abou Aldan D. Sestrinski glasnik od 2011. do 2020. – desetljeće kvantitativnog napretka. Sestrinski glasnik. 2021; 26 (1): 3–6.
- [8] Franković S, Kralj Z, Glavaš T, Jurinec B. History of Croatia nursing – undiscovered territory. Sestrinski glasnik, 2018; 23 (2): 99–103.